

ORDIN

Chișinău

02 mai 2024

Nr. 54

Cu privire la instituționalizarea măsurilor de combatere și prevenire a corupției în cadrul IP CREPOR

În scopul asigurării climatului de integritate instituțională, cultivarea integrității și a toleranței zero la corupție, aplicarea măsurilor obligatorii de asigurare și consolidare a integrității instituționale și profesionale, identificarea și înlăturarea riscurilor de corupție în cadrul Centrului, în coroborare cu Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrității instituționale, Legea integrității nr.82/2017, HG nr.767/2014 pentru implementarea Legii nr.325 din 23 decembrie 2013 privind testarea integrității profesionale, HG nr.116/2020 privind regimul juridic al cadourilor, conducându-mă de pct.24, HG nr.22/2019 privind constituirea Instituției publice Centrul Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare, abrogarea și modificarea unor acte normative,

ORDON:

1. Se aprobă Politica antifraudă și anticorupție cu toate anexele aferente a Instituției Publice Centrul Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare (Anexa nr.1).
2. Șefii tuturor subdiviziunilor IP CREPOR, vor asigura punerea în aplicare integrală a prevederilor documentului menționat, din momentul semnării prezentului ordin.
3. Secția juridică, resurse umane și securitatea muncii va aduce la cunoștință tuturor angajaților prevederile documentului menționat și vor asigura aducerea la cunoștință noilor angajați la momentul încadrării în câmpul muncii.
4. Controlul asupra respectării prevederilor prezentului Ordin mi-l asum.

Directoare

Veronica LEBEDINSKII

Jurisconsult

al Ordinului nr. 54 din 02.05.2024

DIRECTOARE IP CREPOR

Veronica LEBEDINSKII

POLITICA
ANTIFRAUDĂ ȘI ANTICORUPȚIE
A INSTITUȚIEI PUBLICE
CENTRUL REPUBLICAN EXPERIMENTAL
PROTEZARE, ORTOPEDIE ȘI REABILITARE

1. SCOPUL POLITICII

1.1. Politica antifraudă și anticorupție a Centrului Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare (în continuare IP CREPOR), are scopul de a crea și a dezvolta un mediu instituțional intern, care să defavorizeze inhibarea fraudei și corupției prin responsabilizarea întregului personal al IP CREPOR de a contribui la consolidarea acestui mediu prin sporirea gradului de conștientizare a riscurilor și a consecințelor de fraudă și corupție.

1.2. La nivelul IP CREPOR se vor lua măsuri adecvate în special să se asigure că fraudă, corupția și conflictele de interese sunt prevenite, depistate și corectate.

1.3. Obiectivele Politicii sunt dezvoltarea integrității, responsabilității și a rezistenței față de riscurile de corupție prin asigurarea unui proces decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile, precum și protejarea libertăților fundamentale, în conformitate cu legislația națională și cu regulamentele europene.

1.4. Totodată, politica antifraudă și anticorupție are ca scop și prezentarea unei clarități angajaților IP CREPOR, că este interzisă orice activitate ilegală, inclusiv fraudă, în beneficiul personal sau în beneficiul IP CREPOR, obținut ilegal sau imoral, precum și oferirea unui mediu adecvat angajaților și persoanelor din exterior de a raporta/comunica cazurile suspecte de comportament fraudulos, corupt, infracțional și asigurarea că toate activitățile frauduloase suspectate vor fi pe deplin identificate și investigate/raportate.

1.5. Prezenta Politică de asemenea urmează să contribuie la consolidarea și amplificarea activităților de control, care să ajute la prevenirea și detectarea fraudei și altor activități ilegale desfășurate în detrimentul intereselor financiare, patrimoniale și de imagine.

2. DOMENIUL DE APLICARE

2.1. Prezenta politică se aplică asupra fraudelor sau suspiciunilor de fraudă, care implică angajații IP CREPOR, inclusiv în raport cu beneficiarii finali, alte entități publice, operatori economici, și/sau alte părți, cu relații de natură financiară și/sau non-financiară.

2.2. Activitatea de investigare a fraudei/suspiciunii de fraudă va fi efectuată indiferent de nivelul riscului implicat, poziția/postul ocupat, de circumstanțe și relațiile cu IP CREPOR a părții implicate.

2.3. La prezenta Politică se anexează o listă neexhaustivă a celor mai frecvenți indicatori de fraudă, ce poate fi actualizată, la necesitate. (Anexa 1).

3. TERMENI ȘI DEFINITII

a) Abuzul de putere sau abuzul de serviciu în sectorul public - folosirea intenționată a situației de serviciu într-un mod care contravine intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii

b) Acte de corupție – fapte prevăzută la art. 324-332² din Codul Penal;

c) Actele conexe actelor de corupție – fapte care reprezintă infracțiuni și contravenții, săvârșite în sectorul public și în cel privat, a căror sancționare este prevăzută de Codul penal și Codul contravențional.

d) Conflict de interese – situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează, sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii;

e) Cumpărarea de influență - promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, pentru sine sau pentru altul, direct ori indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public, pentru a-l determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri;

f) Darea de mită - promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri;

g) Delapidarea - însușirea, folosirea sau traficarea de către un funcționar public, în interesul său ori pentru altul, de bani, valori sau alte bunuri pe care le gestionează sau le administrează;

h) Deturnarea de fonduri - schimbarea destinației fondurilor bănești ori a resurselor materiale alocate unei autorități publice sau instituții publice, fără respectarea prevederilor legale;

i) Factor de risc – circumstanță de orice gen care permite, încurajează, provoacă apariția manifestărilor de corupție; condiția sau împrejurarea particulară care influențează gradul de risc, contribuind la apariția unui anumit eveniment sau la producerea unei acțiuni ori oferind oportunitatea de obținere a unor avantaje sub orice formă;

j) Factor de risc de fraudă – evenimente sau condiții care indică o stimulare ori o presiune de a comite o fraudă sau care oferă oportunitatea de a comite o fraudă;

k) Falsul în declarații - declararea necorespunzătoare a adevărului, făcută unei persoane dintre cele prevăzute în art. 175 din Codul Penal sau unei unități în care aceasta își desfășoară activitatea în vederea producerii unei consecințe juridice, pentru sine sau pentru altul, atunci când, potrivit legii ori împrejurărilor, declarația făcută servește la producerea acelei consecințe;

l) Falsul material în înscrisuri oficiale - falsificarea unui înscris oficial, prin contrafacerea scrierii ori a subscrierii sau prin alterarea lui în orice mod, de natură să producă consecințe juridice;

m) Fraudă – act intenționat comis prin inducerea în eroare, faptă de înșelăciune săvârșită spre a realiza un profit material prin atingerea drepturilor aduse altei persoane. Orice act ilegal, caracterizat prin înșelăciune, disimulare sau trădare a încrederii, comise de persoane și de entități în scopul obținerii avantajelor financiare, bunurilor sau serviciilor, eschivării de la efectuarea plăților obligatorii sau garantarea unor avantaje personale ori de afaceri. Frauda presupune inclusiv obținerea pentru moment sau provocarea pe viitor a unor beneficii sau avantaje necuvenite, ca rezultat al raportării financiare frauduloase, însușiri ilegale de active, neconformității cu actele normative și legislative, știrbirii imaginii și reputației autorității publice;

n) Factori de apariție a riscului de fraudă – evenimente sau condiții care implică stimulente sau presiuni financiare de a comite o fraudă;

o) Infracțiune – faptă (acțiune sau inacțiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală;

p) Integritate instituțională - integritatea profesională a tuturor angajaților din cadrul entității publice, cultivată, controlată și consolidată de către conducător, precum și toleranța zero la incidentele de integritate admise de agenții publici;

q) Integritatea morală - principiu conform căruia funcționarilor publici le este interzis să solicite sau să accepte, direct ori indirect, pentru ei sau pentru alții, vreun avantaj ori beneficiu în considerarea funcției publice pe care o dețin, sau să abuzeze în vreun fel de această funcție;

r) Luarea de mită - fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri;

s) Neglijența în serviciu - încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice;

t) Nereguli grave - fraudă, corupție și conflicte de interese în legătură cu măsurile sprijinite de mecanism sau o încălcare gravă a unei obligații prevăzute în contractul/acordul/decizia/ordinul de finanțare;

u) Obținerea ilegală de fonduri - folosirea ori prezentarea de documente sau date false, inexacte ori incomplete, pentru primirea aprobărilor sau garanțiilor necesare acordării finanțărilor obținute sau garantate din fonduri publice, dacă are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri;

v) Sistemul de control intern – sistem organizat și implementat de management și întreg personalul, menit să furnizeze o asigurare rezonabilă cu privire la îndeplinirea obiectivelor prin: eficiența și eficacitatea operațiunilor, conformitatea cu cadrul normativ și regulamentele aplicabile, fiabilitatea, siguranța și integritatea informației;

w) Tănuire – primirea, dobândirea, transformarea ori înlesnirea valorificării unui bun, de către o persoană care fie a cunoscut, fie a prevăzut din împrejurările concrete că acesta provine din săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, chiar fără a cunoaște natura acesteia;

x) Traficul de influență - pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri;

y) Triunghi al fraudei – o combinație din 3 elemente bine definite care generează producerea fraudei. Acestea sunt:

Motivația sau presiunea – evenimente care au loc în cadrul entității publice sau în viața unei persoane. Sub presiunea de fraudă necesitățile personale devin mai presus decât etica profesională și necesitățile entității publice.

Stimulentul - de regulă, apare dintr-o necesitate financiară semnificativă sau dintr-o problemă, de exemplu: necesitatea de bani, a unui bonus sau păstrarea serviciului. De asemenea, ar putea fi dorința de a ajunge într-o poziție mai avansată în entitatea publică sau de a atinge un standard mai înalt de viață.

Oportunitatea – elementul asupra căruia persoana are în mod evident controlul. O activitate nesupravegheată corespunzător va determina ușor posibilitatea fraudei. Oportunitatea este creată de activitățile de control insuficiente (de exemplu: nu există separarea atribuțiilor, managementul deficient și/sau beneficierea de funcția ocupată ori autoritatea de care dispune pentru a neglija controalele).

Conștientizarea sau justificarea – este o decizie conștientă a unei persoane de a-și plasa necesitățile personale mai presus decât necesitățile altor persoane și/sau ale entității publice și de a justifica decizia respectivă, în mare parte, pentru sine însuși. Conștientizarea consecințelor fraudei este caracterizată la mod general de elementul de anormalitate (contrar regulilor stabilite).

z) Uzul de fals - folosirea unui înscris oficial ori sub semnătură privată, cunoscând că este fals, în vederea producerii unei consecințe juridice.

4. POLITICA ȘI CULTURA ANTIFRAUDĂ, ANTICORUPȚIE

4.1. Conducerea IP CREPOR promovează o politică de toleranță zero în legătură cu fraudă și corupția și mobilizează tot personalul Centrului să acționeze, în permanență, onest, cu integritate și demnitate, să protejeze toate resursele încredințate, să nu facă abuz de poziția ocupată. O evaluare bine ținută a riscului de producere a fraudelor, îmbinată cu un angajament comunicat clar de combatere a fraudei, pot trimite un mesaj potențialilor fraudatori. Astfel, structurile IP CREPOR vor adopta o abordare pro-activă, structurată și ținută în gestionarea riscurilor de fraudă.

4.2. Politica și cultura antifraudă și anticorupție este promovată de către conducerea IP CREPOR, prin următoarele:

- a) Implementarea, dezvoltarea și consolidarea unui sistem eficace de control intern managerial;
- b) Asigurarea prevenirii, detectării și corectării conflictului de interese, fraudei și corupției;
- c) Verificarea, din punct de vedere administrativ, a aspectelor ce pot reprezenta elemente constitutive ale unei nereguli grave, care vor fi raportate către Agenția Națională de Integritate;
- d) Asigurarea securității păstrării bunurilor materiale;
- e) Securizarea accesului la sistemele informaționale;
- f) Asigurarea transparenței activităților derulate;
- g) Segregarea sarcinilor, consolidarea supravegherii activităților ce implică riscuri majore; implementarea procedurilor adecvate activităților, inclusiv utilizarea principiului celor “patru ochi”;
- h) Managementul riscurilor de fraudă;
- i) Sesizarea conducerii IP CREPOR și a organelor abilitate, în cazul identificării unor suspiciuni de fraudă și corupție;
- j) Investigarea internă a oricăror semnalări de fraudă/suspiciune de fraudă (anonime sau în alt mod), dacă acestea conțin suficiente probe sau detalii privind fraudă comisă sau presupusă;
- k) Luarea în considerare dacă au existat erori de verificare/control și aplicarea măsurilor disciplinare responsabililor de comiterea erorii care a condiționat fraudă;
- l) asigurarea transparenței Politicii antifraudă și anticorupție, cu plasarea acesteia pe pagina de internet a IP CREPOR (www.crepur.org), cu acces nerestricționat pentru toți utilizatorii.

4.3. La prezenta Politică se anexează o listă neexhaustivă a principalelor elemente de prevenire a fraudei și corupției, ce poate fi actualizată, la necesitate. (Anexa 2).

4.4. Anual, se prezintă situația privind realizările avute în anul precedent, în urma aplicării politicii antifraudă, respectiv situația verificărilor, controalelor, raportărilor fraudelor/suspiciunilor de fraudă către instituțiile cu competențe în domeniu, precum și rezultatul definitiv al investigațiilor derulate de către acestea. Situația se postează pe pagina de internet a IP CREPOR (www.crepur.org).

5. MANAGEMENTUL RISCURILOR DE FRAUDĂ ȘI DE CORUPȚIE

5.1. Managementul riscurilor de fraudă și de corupție este parte integrantă a Procedurii operaționale a IP CREPOR. Evaluarea și managementul riscurilor și constituie un instrument pro-activ de prevenire a fraudelor și manifestărilor de corupție în activitatea Centrului, precum și de asigurare a climatului de integritate instituțională și profesională prin evaluarea riscurilor și implementarea măsurilor corective.

5.2. Angajații IP CREPOR trebuie să evite situații în care interesele proprii să intre în conflict cu funcțiile exercitate, fie că conflictele sunt reale, potențiale sau susceptibile să apară. Frauda, implicit, poate determina pierderi financiare, perturbarea activității IP CREPOR precum și riscul de reputație. Pentru a gestiona adecvat aceste riscuri este importantă și necesară consolidarea continuă a proceselor de activitate, procedurilor aplicabile și sistemelor de control intern existente. La luarea oricărei decizii, fiecare angajat al Centrului trebuie să țină cont de posibilele riscuri operaționale și reputaționale asociate activității respective.

5.3. Procesul de gestionare a riscurilor de fraudă și corupție stabilește un cadru general, unitar de evaluare a riscurilor la nivelul acordurilor / contractelor / deciziilor / ordinelor / acordurilor de implementare / convențiilor de finanțare, în vederea stabilirii unor măsuri eficiente și proporționale de detectare și prevenire a acestora.

5.4. Gestionarea riscurilor de fraudă și corupție implică 5 acțiuni:

- i) Identificarea riscurilor la nivel de compartiment/serviciu/direcție și la nivel de activități, asociați indicatorilor de fraudă;
- ii) Evaluarea riscurilor prin estimarea impactului și probabilității producerii acestora;
- iii) Stabilirea măsurilor care urmează a fi întreprinse, în vederea atenuării riscurilor;
- iv) Prevenirea riscurilor de fraudă, detectarea și raportarea suspiciunilor de fraudă;
- v) Investigarea, corecția și urmărirea penală.

5.5. Riscurile specifice de fraudă care ar trebui evaluate vor fi identificate pe baza cunoștințelor acumulate în urma cazurilor anterioare de fraudă cu care s-au confruntat politicile de coeziune, precum și prin raportare la schemele comune de fraudare recunoscute și recurente.

6. SISTEMUL DE CONTROL INTERN

6.1. Controlul intern este un sistem organizat și implementat de management și întregul personal al IP CREPOR, menit să furnizeze o asigurare rezonabilă cu privire la îndeplinirea obiectivelor, având în vedere:

- a) eficiența și eficacitatea operațiunilor;
- b) conformitatea cu cadrul normativ și regulamentele aplicabile;
- c) fiabilitatea, siguranța și integritatea informației.

6.2. Existența unui sistem eficient de control intern, care înglobează activități specifice pentru prevenirea și/sau detectarea precoce a fraudelor, reprezintă un rol important în tratarea riscurilor de

fraudă. Este necesar să fie implementate proceduri de prevenire și control pentru activitățile/procesele cu riscuri sporite de fraudă. Un factor important, care contribuie la probabilitatea ca un angajat va avea posibilitatea de a comite un act de fraudă, este oportunitatea. În acest sens trebuie analizate oportunitățile pe care angajații le-ar avea pentru a comite fraudă și să se ia măsuri pentru diminuarea riscurilor.

6.3. Un sistem de management și control eficient și eficace presupune inclusiv activități de verificare la fața locului, în scopul investigării sesizărilor de fraude/nereguli grave și implementarea corespunzătoare și la timp a recomandărilor formulate de organismele de control și audit intern și extern, naționale și europene.

7. DETECTAREA, INVESTIGAREA ȘI RAPORTAREA FRAUDELOR/ SUSPICIUNILOR DE FRAUDĂ

7.1. Detectarea fraudelor/suspiciunilor de fraudă se realizează prin recepționarea informației din diferite surse, cum ar fi:

a) Interne (la nivelul coordonatorului):

-Personalul din cadrul tuturor structurilor interne ale IP CREPOR.

b) Externe:

- Avertizori de integritate (intern și extern);
- Surse anonime;
- Informații din presă;
- Documente/rapoarte întocmite de entități naționale și europene de audit/cercetare;
- Alte surse.

7.2. Toate sursele de informare trebuie să fie accesibile atât pentru angajații IP CREPOR cât și de persoanele din exterior care au motive să sesizeze suspiciuni de fraudă.

7.3. Orice fraudă care este detectată sau suspectată trebuie să fie raportată imediat Conducerii IP CREPOR. În cazul în care vor exista argumente temeinice, conducerea va dispune inițierea procesului de control a fraudei;

7.4. În vederea inițierii procesului de control, se instituie un grup de investigare a fraudei. Componenta nominală a echipei de control și limitele de împuternicire se stabilesc prin mandat al Directoarei IP CREPOR.

7.5. În scopul aplicării eficiente a politicii și facilitării procesului de investigare, personalul IP CREPOR, beneficiarul final și orice altă entitate sau persoană fizică este încurajat(ă) să semnaleze fraude/suspiciuni de fraudă, dacă dispune de astfel de informații.

7.6. Persoana care a semnalat o fraudă/suspiciune de fraudă/corupție este în drept să rămână anonimă. Important este ca informația raportată să fie exactă, cu referințe detaliate cum ar fi: persoana(ele) implicată(e), instituția/structura implicată, fraudă/suspiciunea de fraudă/corupție comisă/posibilă de a fi comisă, locul/timpul, alte informații utile.

7.7. Rezultatele controlului vor fi raportate Conducerii IP CREPOR de către echipa de control printr-un raport semnat de către toți membrii.

7.8. Deciziile cu privire la aplicarea corespunzătoare a legislației în vigoare sau sesizarea organelor de urmărire penală vor fi luate de către conducerea IP CREPOR.

7.9. Suspiciunile de fraudă/nereguli grave identificate vor fi raportate autorităților naționale, cu competențe în domeniu.

8. CONFIDENȚIALITATE

8.1. Confidențialitatea informației aferentă actelor frauduloase raportate este importantă pentru a evita deteriorarea reputației persoanelor suspectate, dar ulterior găsite nevinovate.

8.2. Toate informațiile primite/cunoscute cu privire la fraude/suspiciuni de fraudă/corupție vor fi tratate în mod confidențial.

8.3. Rezultatele investigației nu vor fi divulgate sau discutate cu persoanele ce nu dispun de competența respectivă și se vor divulga sau discuta cu persoane relevante, doar la decizia conducerii.

9. RESPONSABILITĂȚI

9.1. IP CREPOR are obligația de a implementa măsuri eficiente de prevenire a acțiunilor sau omisiunilor ce pot prejudicia Centrul ori pot permite încălcarea legislației naționale și a regulamentelor europene, în vederea protejării intereselor financiare ale Uniunii Europene.

9.2. IP CREPOR este responsabilă de stabilirea și menținerea unui sistem de management financiar și control eficient, pentru asigurarea conformității cu legislația națională și europeană, în baza cărora să prevină fraudă/corupția.

9.3. Conducătorii subdiviziunilor IP CREPOR sunt responsabili de:

- a) Implementarea și dezvoltarea sistemului de control intern pentru a reduce riscurile de fraudă;
- b) Identificarea și evaluarea riscurilor de fraudă ca parte componentă a riscului operațional;
- c) Implementarea măsurilor pentru prevenirea și detectarea fraudelor;
- d) Raportarea corespunzătoare a fraudelor/suspiciunilor de fraudă/corupție în cazul în care acestea au avut sau pot să aibă loc.

9.4. Personalul de toate nivelurile, este obligat să asigure protejarea activelor, utilizarea rațională și eficientă a resurselor, protejarea și menținerea reputației entității.

9.5. În cazul în care angajatul a primit sau i s-a oferit de la terțe părți cadouri sau beneficii de orice natură și oferirea/acordarea lor este legată în mod direct sau indirect de îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, acesta este obligat să informeze conducerea.

10. DISPOZIȚII FINALE

10.1. Prevederile prezentei Politici intră în vigoare la data aprobării.

10.2. Serviciul Prevenție, din cadrul IP CREPOR este investit cu dreptul de revizuire și înaintare a propunerilor de actualizare, la necesitate, a prevederilor prezentei Politici.

10.3. Prezenta Politică nu substituie legislația în vigoare în domeniul antifraudă și anticorupție.

10.4. Politica antifraudă și anticorupție a IP CREPOR va fi postată pe pagina de internet a IP CREPOR, (www.crepdor.org).

INDICATORII DE FRAUDĂ

Această listă prezintă exemple de indicatori de fraudă și nu este o listă completă.

Apariția acestor indicatori nu înseamnă că există o fraudă, ci doar că ar exista condiții pentru apariția fraudei/suspiciune de fraudă.

Nr. Crt.	Fraudă	Indicatori de fraudă	Exemple
Activitatea de contractare și achiziții publice			
1	Corupție	Oferirea/primirea de mită -beneficiu tangibil oferit sau primit în vederea coruperii primitorului	Mita și comisioanele ilegale; -Obiecte de valoare, cadouri, împrumuturi, taxe sau onorarii fictive, falsificarea de facturi, înregistrarea de cheltuieli fictive sau neîndeplinirea specificațiilor contractuale, etc
		Traficul de influență -selecția părtinitoare, prețurile excesive nejustificate, produsele achiziționate în număr excesiv, acceptarea calității scăzute și întârzierea sau inexistența livrărilor	Tratamentul favorabil nejustificat acordat unui contractant de către un responsabil pentru contractare într-o perioadă de timp; -legături strânse între un responsabil pentru contractare și un furnizor de produse sau servicii; -creșterea inexplicabilă sau bruscă a averii responsabilului pentru contractare; -responsabilul pentru contractare efectuează o activitate economică nedeclarată; -contractantul este cunoscut în domeniul său de activitate pentru acordarea de comisioane ilegale; -modificări nedocumentate sau frecvente ale contractelor, care conduc la majorarea valorii acestora; -responsabilul pentru contractare refuză promovarea într-un post în afara domeniului achizițiilor publice; -responsabilul pentru contractare nu depune sau nu completează declarația privind conflictele de interese.

2	Nedeclararea conflictelor de interese	Un interes financiar ascuns al unui angajat al organizației contractante în ceea ce privește un contract sau un contractant.	-favorizarea inexplicabilă sau în mod excepțional a unui anumit contractant sau vânzător; -acceptarea continuă a unor lucrări la prețuri ridicate și de calitate scăzută etc. -responsabilul pentru contractare nu depune sau nu completează declarația privind conflictele de interese; -responsabilul pentru contractare refuză promovarea într-un post din afara domeniului achizițiilor publice; -există indicii potrivit cărora responsabilul pentru contractare efectuează o activitate paralelă.
3	Practici de cooperare secretă	Depunerea de oferte de curtoazie	-,oferte fantomă”, cu scopul de a asigura aparența unei licitații concurențiale, fără a se urmări câștigarea acesteia Pentru ca manipularea procedurilor să reușească, numărul ofertanților trebuie să fie limitat și toți trebuie să participe la conspirație. Dacă la licitație se alătură un ofertant nou sau necooperant (un așa-numit „sabotor”), majorarea artificială a prețului devine evidentă. Pentru a preveni o astfel de posibilitate, conspiratorii pot oferi mită societăților străine pentru ca acestea să nu își depună ofertele sau pot utiliza mijloace mai agresive pentru a le împiedica să participe la licitație. De asemenea, în încercarea de a-și proteja monopolul, conspiratorii pot constrânge furnizorii și subcontractanții pentru ca aceștia să evite relațiile comerciale cu societățile necooperante.
		Rotăția ofertelor	Conspiratorii depun oferte de curtoazie sau se abțin să liciteze pentru a permite fiecărui ofertant să depună, prin rotație, oferta cea mai ieftină
		Împărțirea piețelor	-oferta câștigătoare are un preț prea mare în raport cu estimările de costuri, listele de prețuri publicate, lucrările sau serviciile similare sau mediile la nivel de industrie și prețurile de piață corecte; -toți ofertanții mențin prețuri ridicate; -prețul ofertelor scade atunci când la licitație se alătură un ofertant nou -rotația ofertanților câștigători în funcție de regiune, tip de activitate, tip de lucrări;

		-ofertanții respinși sunt angajați ca subcontractanți; -configurație anormală a ofertelor (de exemplu, ofertele sunt separate de procentaje exacte, oferta câștigătoare este cu puțin sub pragul de preț acceptat, se încadrează exact în bugetul alocat, este prea mare, prea apropiată, diferența este excesivă, sumele sunt rotunjite, incomplete etc.); -legături aparente între ofertanți, cum ar fi adrese, angajați sau numere de telefon comune etc; -în oferta contractantului sunt incluși subcontractanți aflați în competiție pentru contractul principal; -contractanții calificați se abțin de la depunerea unei oferte și devin subcontractanți, sau ofertantul cu cel mai scăzut preț se retrage și devine subcontractant; -unele societăți licitează întotdeauna una împotriva celeilalte, în timp ce altele nu o fac niciodată; -ofertanții respinși nu pot fi localizați pe Internet sau în nomenclatoarele de societăți, nu au adrese etc. (cu alte cuvinte, sunt societăți fictive); -există corespondență sau alte indicii potrivit cărora contractanții efectuează schimburi de informații privind prețurile, își alocă teritorii sau încheie alte tipuri de acorduri neoficiale
4	Oferte discrepante	Personalul responsabil pentru contractare furnizează unui ofertant favorit informații confidențiale indisponibile celorlalți ofertanți
5	Manipularea specificațiilor	Specificații adaptate pentru a corespunde calificărilor sau competențelor unui anumit ofertant cu scopul de a exclude alți ofertanți

		calificații sau pentru a justifica achiziții dintr-o singură sursă și pentru a evita orice concurență.	-se primesc reclamații din partea celorlalți ofertanți; -specificatiile sunt semnificativ mai restrânse sau acoperă o sferă mai largă decât în cazul cererilor de oferte anterioare; -specificatii neobișnuite sau nerezonabile; -acordarea unui număr ridicat de contracte avantajoase unui singur furnizor; -socializare sau contacte personale între personalul responsabil cu contractarea și ofertanți pe durata procedurii de atribuire; -cumpărătorul definește un articol folosind denumirea unei mărci comerciale în locul unei descrieri generice.
6	Divulgarea datelor referitoare la licitații	Personalul însărcinat cu contractarea, redactarea proiectului sau evaluarea ofertelor poate divulga unui ofertant favorit informații confidențiale, precum bugete estimate, soluții preferate sau date privind ofertele concurente	-metode inefficiente de control al procedurilor de atribuire, neaplicarea termenelor limită; -oferta câștigătoare are un preț cu foarte puțin mai scăzut decât următoarea ofertă cu preț scăzut - unele oferte sunt deschise în avans; -sunt acceptate oferte care depășesc termenul limită; -ofertantul care depune oferta după expirarea termenului este câștigător; -toate ofertele sunt respinse, iar contractul este relucrat; -ofertantul câștigător comunică în privat cu personalul însărcinat cu contractarea, prin email sau alte mijloace, în timpul perioadei de atribuire.
7	Manipularea ofertelor	Personalul însărcinat cu contractarea poate manipula ofertele după depunere, în vederea selectării unui contractant favorit	-modificarea ofertelor, „pierderea” unor oferte, anularea unor oferte pe motivul unor presupuse erori conținute în specificații etc -reclamații din partea ofertanților; -metode de control deficiente și proceduri de licitație inadecvate; -indicii privind modificarea ofertelor după recepție; -anularea unor oferte pe motivul unor erori; -un ofertant calificat este descalificat din motive suspecte; -activitatea nu este relucrată, deși numărul ofertelor primite a fost inferior minimului necesar.
8	Atribuire nejustificate	Fragmentarea achizițiilor, falsificarea justificărilor achizițiilor din sursă unică, redactarea unor specificații foarte restrictive,	-atribuiri în favoarea unui singur ofertant la prețuri superioare sau puțin inferioare plafoanelor de atribuire concurențială;

	unui singur ofertant	prelungirea contractelor atribuite anterior în locul relucării acestora	-achiziții publice desfășurate anterior în condiții concurențiale au devenit neconcurențiale; -fragmentarea achizițiilor, pentru a evita plafonul de ofertare concurențială; -cererea de ofertă este transmisă doar unui singur furnizor de servicii.
9	Fragmentarea achizițiilor	Fragmentarea achiziției cu scopul evitării unei proceduri de rang superior, a concurenței sau a unei investigații efectuate de o autoritate de nivel superior	-două sau mai multe achiziții consecutive și asemănătoare de la același contractant, situate imediat sub plafoanele de acordare concurențială sau sub limita de la care se efectuează investigații de către cadrele de conducere; -separarea nejustificată a achizițiilor, de exemplu contracte separate pentru manoperă și materiale, fiecare având o valoare inferioară plafoanelor de ofertare; -achiziții consecutive la valori situate imediat sub plafoane.
10	Combinarea contractelor	Un contractant având mai multe comenzi similare poate percepe aceleași costuri de personal, onorarii sau cheltuieli similare pentru mai multe comenzi, ceea ce determină suprafacturarea	-facturi similare prezentate pentru activități sau contracte diferite; -contractantul facturează mai mult de o activitate pentru aceeași perioadă de timp.
11	Stabilirea incorectă a costurilor	Facturarea cu intenție a unor costuri care nu sunt permise sau rezonabile sau care nu pot fi alocate în mod direct sau indirect unui contract	-crearea de fișe de pontaj fictive, modificarea fișelor de pontaj sau a documentației aferente sau simpla facturare a unor costuri majorate artificial pentru forța de muncă, fără documente justificative; -sume excesive sau neobișnuite percepute pentru forța de muncă; -sumele percepute pentru forța de muncă nu sunt reflectate de evoluția lucrărilor prevăzute de contract; -modificări evidente ale fișelor de pontaj; -nu se găsesc fișele de pontaj; -pentru aceleași costuri ale materialelor se percep sume în mai multe contracte; -costurile indirecte sunt facturate drept costuri directe.
12	Manipularea prețurilor	Lipsa de date curente, complete și exacte privind costurile sau prețurile în propunerile de prețuri,	-contractantul refuză, amână sau nu poate furniza documente justificative privind costurile; -contractantul furnizează documente incorecte sau incomplete;

		ceea ce are ca rezultat creșterea prețului contractului.	-informațiile privind prețul nu mai sunt valabile; -prețuri ridicate comparativ cu contracte similare, liste de prețuri sau medii la nivel de industrie.
13	Neîndeplinire a specificațiilor contractului	Contractanții care nu îndeplinesc specificațiile contractului și apoi declară în mod fals și cu bună știință că le-au îndeplinit.	-discrepanțe între rezultatele testelor și inspecțiilor, pe de o parte, și clauzele și specificațiile contractului, pe de altă parte; -absența certificatelor sau documentelor de testare sau inspecție; -calitate inferioară, activitate nesatisfăcătoare și număr mare de reclamații; -în documentele contabile ale contractantului există indicii potrivit cărora contractantul nu a achiziționat materialele necesare lucrărilor, nu deține sau nu a închiriat echipamentul necesar pentru efectuarea lucrărilor sau nu dispune de suficienți lucrători pe șantier.
14	Facturi false, duble sau cu prețuri excesive	Un contractant poate prezenta cu bună știință facturi false, duble sau cu prețuri excesive, acționând pe cont propriu sau în cooperare cu angajați responsabili cu procesul de contractare în urma coruperii acestora	-mărfuri sau servicii facturate nu se află în inventar sau nu pot fi localizate; -nu există confirmări de primire a unor bunuri sau servicii facturate; -comenzile de achiziție pentru unele bunuri sau servicii facturate sunt inexistente sau suspecte; -registrele contractantului nu indică finalizarea lucrărilor sau efectuarea cheltuielilor necesare; -prețurile de facturare, sumele, descrierile sau datele privind articolele depășesc sau nu corespund cu prevederile contractuale, comanda de achiziție, fișele de magazie, inventarul sau rapoartele de producție; -facturi multiple cu sumă, număr, dată etc. identice; -subcontracte în cascadă; -plăți în numerar; -plăți către societăți off-shore.
15	Furnizori de servicii fictivi	Autorizare de plăți către un vânzător fictiv, urmărind în acest fel să se deturneze fonduri Înființare de societăți fictive pentru a depune oferte de curtoazie în cadrul unor sisteme de cooperare secretă, în vederea majorării	-furnizorul de servicii nu poate fi găsit în nomenclatoarele de societăți, pe Internet, cu ajutorul motorului de căutare Google sau al altor motoare de căutare etc; -adresa furnizorului de servicii nu poate fi găsită; -adresa sau numărul de telefon ale furnizorului servicii sunt incorecte; -este folosită o societate off-shore.

	artificiale a costurilor sau, pur și simplu, a emiterii de facturi false	-ambalaje neobișnuite sau generice: ambalajul, culorile sau forma diferă de norme; -discrepanțe între aspectul așteptat și cel real; -numerele de identificare a produsului diferă de numerele publicate sau cele de catalog sau de sistemul de numerotare; -număr de defecțiuni înregistrat în cadrul testelor sau în utilizare peste medie, înlocuiri anticipate sau costuri ridicate de întreținere și de reparație; -certIFICATELE de conformitate sunt semnate de persoane necalificate sau neautorizate; -diferențe semnificative între costurile estimate și cele reale ale materialelor; -contractantul nu a respectat graficul lucrărilor, dar recuperează întârzierile cu rapiditate; -numere de serie atipice sau șterse; numerele de serie nu corespund sistemului de numerotare al producătorului autentic; -numerele sau descrierile facturii sau ale obiectelor de inventar nu corespund datelor din ordinul de achiziție.
16	Substituția produsului	Înlocuirea, fără știința cumpărătorului, a produselor prevăzute în contract cu unele de calitate inferioară
Frauda în domeniul sumelor percepute pentru forța de muncă și al serviciilor de consultanță		
1	Costurile suportate cu forța de muncă	-moduri diferite de percepere a sumelor; -modificări neașteptate și semnificative ale modului de percepere a sumelor; -scăderea sumelor percepute pentru proiecte/contracte cu plafoane depășite sau urmând a fi depășite; -procentajul angajaților pentru care se înregistrează costuri indirecte este disproportionat; -un număr mare de angajați sunt transferați de la costuri directe la costuri indirecte sau viceversa; -aceiași angajați sunt transferați în mod constant de la costuri directe la costuri indirecte sau viceversa;

		-sisteme deficitare de control intern al sumelor percepute pentru timpul de lucru, precum semnarea în avans a fișelor de pontaj ale angajaților, completarea fișelor de pontaj ale angajaților de către supraveghetor, completarea fișelor de pontaj cu creionul sau la finalul perioadei de plată; -orele de lucru și sumele reale se află constant la limita bugetului sau imediat sub aceasta; -utilizarea unor intrări în registrele zilnice prin care se efectuează modificări, în vederea transferării costurilor între contracte, cercetare și dezvoltare, activități comerciale; -creșteri și descreșteri semnificative ale sumelor percepute unor conturi sensibile; -sumele pentru timpul de lucru al angajaților sunt percepute diferit în raport cu costurile de călătorie asociate.
2	Neplata orelor suplimentare	-personalul este obligat să desfășoare activități suplimentare neplătite în cadrul mai multor proiecte; —directe și indirecte; -angajații salariați înregistrează doar orele de lucru normale efectuate în fiecare zi, pentru o perioadă mai lungă de timp; -neplata orelor suplimentare și acordarea de bonusuri pe baza orelor suplimentare lucrate, potrivit indicațiilor conducerii; -lucrările pentru contractele/proiectele al căror plafon de cheltuieli a fost depășit se desfășoară doar în timpul suplimentar neplătit.
3	Servicii de consultanță/profesionale	-nu există acorduri sau contracte încheiate oficial; -cu toate acestea, se plătesc sume mari pentru „servicii prestate”, pe baza unor facturi conținând date insuficiente; -există acorduri sau contracte oficiale, dar acestea sunt vagi în ceea ce privește serviciile care urmează a fi prestate, și nu există facturi detaliate; -serviciile plătite au fost utilizate pentru obținerea, distribuirea sau utilizarea unor informații sau date protejate prin legi sau regulamente;

		-serviciile plătite aveau scopul de a influența în mod ilegal conținutul unei cereri, evaluarea unei propuneri sau estimări de preț, selecția de surse pentru atribuirea de contracte sau negocierea unui contract, a unei modificări sau a unei revendicări. Nu este important dacă atribuirea se face de către contractantul principal sau un subcontractant de la orice nivel; -serviciile plătite au fost obținute sau efectuate prin încălcarea unui statut sau a unui regulament care interzice practicile antreprenoriale neloiale sau conflictele de interese.
4	Categorii de forță de muncă	Modificarea tarifelor orare față de cele propuse în contractul inițial, cu excepția celor administrative. După atribuirea contractului personalul angajat/utilizat este remunerat la un nivel inferior celui propus inițial. Noii angajați au fost incluși în categorii de muncă pentru care nu erau calificați -diferențe semnificative între costurile sau cantitățile unitare propuse și cele reale, fără modificarea corespunzătoare a sferei lucrărilor sau a descrierii posturilor; -personalul propus nu corespunde forței de muncă existente. Este necesară angajarea unui număr considerabil de persoane. Numărul persoanelor nou angajate este semnificativ mai redus decât în propunerile inițiale; -competențele angajaților nu satisfac cerințele specifice pentru categoria de forță de muncă sau cerințele contractuale; -sumele percepute pentru timpul de lucru al partenerilor, funcționarilor, supraveghetorilor și al altor angajați nu respectă termenii contractuali sau politicile și procedurile contabile ale societății.
Frauda în domeniul contabilității		
1	Anomalii din contabilitate	-lipsa inventarierii patrimoniului, sau diferențele inexplicabile între rezultatele inventarierii și înregistrările contabile; -tranzacții neînregistrate, înregistrări pierdute sau înregistrări contabile fără documente confirmative, explicații nepotrivite despre pierderi și despre creanțele neîncasate, înregistrări contabile dubioase făcute la sfârșit sau aproape la sfârșitul, perioadei de raportare, sau stornarea înregistrărilor contabile la început de perioadă, aplicarea greșită, în mod intenționat, a politicilor contabile în vederea prezentării unor situații financiare care să inducă în eroare utilizatorii acestora.

ELEMENTE DE PREVENIRE A FRAUDEI ȘI CORUPȚIEI

(Listă non-exhaustivă)

Elemente de prevenire a fraudei și corupție	Promovarea principiilor de conduită etică, afirmarea valorilor, formalizarea regulilor asupra comportamentelor
	Declararea conflictelor de interes
	Implementarea și dezvoltarea unui sistem eficace de control intern
	Orientarea noilor angajați și educarea continuă a întregului personal cu privire la codul de conduită, politica existentă în domeniul riscurilor de fraudă
	Implementarea procedurilor de control adecvate proceselor, inclusiv utilizarea principiului "4 ochi"
	Segregarea sarcinilor și consolidarea supravegherii activităților ce implică riscuri majore
	Asigurarea transparenței activităților derulate
	Aplicarea sistemelor de sancționare și de comunicare operativă asupra tuturor fraudelor comise.
	Analiza impactului fraudelor asupra raportării
	Instituirea unui sistem de recrutare a personalului - obiectiv și just
	Securizarea accesului la sisteme informaționale
	Asigurarea securității păstrării bunurilor materiale utilizând controale de acces, monitorizare video, dulapuri și seifuri